

4. Трапезнікова В.А. Управління й науково-технічний прогрес. – М.: Наука, 1983. – 224 с.
5. Гуляєва Н.М. Фінансові ресурси підприємства / Сьомко О.В. // Фінанси України. – 2003, – № 12, – С. 58-62.
6. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка / Репіна Й.М., Олексюк О.І.: [Навч. посібник] – К.: КНЕУ, – 2005. – 261 с.
7. Yearbook of Labour Statistics: Geneva, ILO, – 1995. – С. 34.
8. Социальная рыночная экономика. [Уч. пособие] М.: МЭСИ, 1998.
9. Экономика труда. [Уч. пособие] – М.: ЗАО Финстатинформ. 2002. – 434 с.
10. Ещенко П. Экономические теоретические концепции и их предмет // Экономика Украины. – 2004. – № 5. – С. 60.
11. Мочерний С. Человек и законы его развития // Экономика Украины. – 2004. – № 10. – С. 262.
12. Папиев М. Мировой опыт применения социальных стандартов // Экономика Украины. – 2004. – № 1 – С. 4-5.
13. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. [Учебный курс] М.: Наука. – 1993. С. 313–315.
14. Yearbook of Labour Statistics. Geneva. ILO. –1990. – 43 p.

УДК 330.101.8(045)

ГРУЩИНСЬКА Н.М.,
 Інститут світової економіки
 і міжнародних відносин НАН України,
 старший науковий співробітник, к.е.н., доц.

ЕКСПОРТНО-ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ СЕЛЕКТИВНОГО ХАРАКТЕРУ

***Анотація.** В статті здійснюється спроба розкрити необхідність впровадження експортно-інноваційного розвитку національної економіки України селективного характеру.*

Ключові слова: селективна стратегія, експортна діяльність, національна економіка, інноваційний розвиток, міжнародний проект.

***Аннотация.** В статье осуществляется попытка раскрыть необходимость внедрения экспортно-инновационного развития национальной экономики Украины селективного характера.*

Ключевые слова: селективная стратегия, экспортная деятельность, национальная экономика, инновационное развитие, международный проект.

***Annotation.** Of the article comes true attempt to expose the necessity of introduction of export-innovative development of national economy of Ukraine of selective character.*

Keywords: selective strategy, export activity, the national economy, innovation development, international project.

Вступ. Ефективний розвиток економіки України є можливим при збалансованому і гармонійному поєднанні всіх елементів світового господарства. Перебільшення необхідності впровадження інноваційного сценарію стратегії і недооцінка ролі експортно-сировинного, можуть привести до ще більших, ніж в даний час, диспропорцій в українській економіці [1, 152].

Формування нової експортно-інноваційної моделі спеціалізації країни повинно базуватися на оцінці макроекономічного стану національної економіки, рівня її спеціалізації, рівня використання ресурсів наявних в країні. Враховуючи зовнішні фактори впливу на економіку країни та рівень відкритості, доцільним є застосування селективної моделі розвитку національної економіки, в той же час з обов'язковим урахуванням необхідності переходу до нового технологічного укладу.

Крім того, слід зазначити, що для економіки України найбільш доцільним є використання змішаної селективної стратегії, а саме поєднання її з імпоротною – «запозичення» інновацій за кордоном для впровадження в вітчизняну економіку [4, 52]. Селективна модель розвитку підкреслює необхідність визначення спеціалізації країни не як сировинної експортноорієнтованої, а країни, яка для виробництва будь-якого товару використовує ресурс знання, що безперечно має переваги над простим вичерпувальним характером спеціалізації країни. Селективна модель розвитку обов'язково повинна враховувати розробку і впровадження оптимальної експортної стратегії країни. Механізм забезпечення ефективного експортноорієнтованого розвитку України повинен формуватись із урахуванням національної специфіки та потенційних можливостей економіки, досягнень світового досвіду та ключових тенденцій світогосподарських процесів.

Експортноорієнтована модель економічного розвитку пояснює його динамізацію позитивним ефектом від експортної експансії, яка стимулює економічне зростання країни через сприяння ефективному перерозподілу ресурсів, інтенсивній конкуренції, послабленню валютних обмежень, використанню переваг від ефекту економії на масштабах, акумуляцію валютних надходжень та резервів, що забезпечує, відповідно, підвищення продук-

ктивності факторів виробництва, збільшення високотехнологічного імпорту, розширення власної технологічної бази, поліпшення міжнародної валютної ліквідності та високий конкурентний статус країни. Україна зможе перетворитися на високотехнічну державу з інноваційною моделлю економічного зростання за умови адекватності промисловості науково-технічним досягненням постіндустріального суспільства. Подолати суттєве відставання України від розвинених країн щодо продуктивності праці в усіх сферах народного господарства, оновити основні фонди, впровадити енерго- і матеріалозберігаючі технології можна тільки на основі промислових інновацій. Створення цілісного промислово-науково-технологічного комплексу сприятиме повному задоволенню внутрішніх потреб країни та експорту наукоємної продукції.

Метою статті є обґрунтування необхідності застосування експортно-інноваційного розвитку національної економіки селективного характеру в рамках представленого спільного міжнародного проекту в агропромисловому комплексі.

Аналіз використаних джерел. Вивчення процесів глобалізації, постіндустріального розвитку, конкурентоспроможності національної економіки, міжнародних інноваційних процесів, здійснено в наукових працях українських та російських учених, таких як А. Філіпенко, А. Чухно, П. Юхименко, П. Леоненко, С. Єрохіна, Т. Бревдо, Ю. Пахомова; зарубіжних учених: А. Бранденбургера, Г. Грубера, М. Книша, П. Кругмана та ін.

Викладення основного матеріалу. Як зазначалося, селективна модель розвитку національної економіки полягає у підтримці окремо вибраних напрямків науки і науково-технічного прогресу та використання зарубіжних досягнень в певному напрямку. Селективний розвиток національної економіки можна окреслити на прикладі спільного міжнародного проекту «Екологічно чисті продукти харчування» [6].

Спільний міжнародний проект «Екологічно чисті продукти харчування» направлений об'єднати розвиток економічної та екологічної сфер діяльності національних економік країн: України, Литви, Німеччини, Польщі.

Поняття «екологічно чисті продукти харчування» включає три складових. Перше – це те, що при вирощуванні сировини, з якого продукт виготовлений, не використовувалися хімічні добрива та стимулятори росту. Друге – у складі продукту немає барвників, консервантів і смакових добавок. Третє – на упаковку екологічно чистих продуктів наносяться ліцензійні символи. Напис на упаковці «екологічно чистий» дійсна тільки при наявності сертифіката, у противному випадку це є порушенням закону.

Екологічно чисті продукти харчування мають обмежений термін зберігання, оскільки в них відсутні консерванти. Вартість цих продуктів значно перевищує вартість звичайних продуктів, так як їх умови виробництва, зберігання і транспортування пов'язані з певними труднощами. Для реалізації їх у супермаркетах відводиться спеціальна секція, вони не ставляться на одну полицю з іншими товарами. У великих містах для їх реалізації існують окремі магазини.

Екологічно чисті продукти харчування стають все популярнішими в Україні. Вибираючи органічну продукцію слід знати, що кожен виробник має пройти обов'язковий процес сертифікації усіх ланок виробництва – від якості землі і насіння до утилізації відходів. Критерії сертифікації закріплені рядом міжнародних документів і не можуть визначатись самостійно окремою країною чи виробником. Підприємство, яке пройшло цю процедуру отримує відповідний сертифікат якості із обмеженим строком дії і зазначенням назви нормативного документу, за яким сертифікована продукція. В Україні офіційно визнаються сертифікати таких вітчизняних компаній як ТОВ «Органік стандарт», Асоціація «БІОЛан» та державних підприємства з метрології та стандартизації, що виконують роботи за ДСТУ ISO 14020, ISO 14021, ISO 14024, а також 11 іноземних організацій – таких як Control Union Ukraine (Нідерланди); Lason (Німеччина); BioKontrol Hungary (Угорщина); Bio Inspecta та ІМО (Швейцарія) та інші. Сертифікований у цих компаніях виробник екологічно чистої продукції отримує право наносити на свою продукцію відповідний зареєстрований товарний знак (логотип). Якщо ж говорити про існуючу ситуацію на вітчизняному ринку екологічно чистої продукції, то більшою мірою це іноземні виробники.

Станом на 2011 рік в Україні існує більше півсотні сертифікованих виробників екологічно чистої продукції, проте понад 95% їх продукції йде на експорт. Найбільш відомими сертифікованими виробниками органічних продуктів харчування є:

- ООО «Круп'яний дім» (ТМ «Жменька» - декілька найменувань круп). Продукція компанії одержала міжнародне визнання і широко представлена у відділах етнічної кухні супермаркетів Росії, США, Німеччини, Великобританії, Іспанії, Молдови, Австралії, Угорщини, Литви, Вірменії, Португалії.

- ТзОВ «Галка» (є декілька найменувань екологічно чистої кави в зернах).

- Продукція під торговим знаком асоціація учасників біовиробництва «БІОЛан» (переважно овочі) на базі Іллінецького коледжу Вінницького державного аграрного університету розпочав роботу спільний українсько-швейцарський проект «Еко-Лан Україна».

- Деякі фермерські господарства (їх продукція є в супермаркетах у спеціалізованих відділах).

З іншого боку, слід обов'язково враховувати екологічну ситуацію в Україні та створювати умови для вирішення наявних проблем. Україна – великий європейський регіон з дуже високою концентрацією промислових, хімічних, енергетичних і інших виробництв, із значним рівнем аграрного освоєння земель (70%), широким використанням водної меліорації. І одним, з найбільш значних техногенних факторів є попадання важких металів в ґрунт, посилення хімізації українського сільського господарства. Щороку в ґрунт вноситься велика кількість отрутохімікатів і хімічних мінеральних добрив. Це сприяє поступовому накопиченню важких металів, токсичних з'єднань в ґрунті і водоносних системах.

Ґрунти і території, забруднені відходами і викидами в атмосферу з виробництв чорної і кольорової металургії, машинобудування, вуглевидобувної промисловості містять важкі метали в кількості, які в десятки і сотні

разів перевищують природний геохімічний фон. Щороку в атмосферу викидається більш 12млн.тн. різних з'єднань промисловості, в поверхневій стоки поступає, більше 20 млрд м³ стічних вод. Існують природні і техногенні джерела попадання важких металів в ґрунт. Важкі метали грають важливу роль у фізіологічних, біо- і геохімічних процесах, які відбуваються в ґрунтах, визначають оптимальні умови існування живих організмів у них і їх біологічну продуктивність. Сьогодні вирішення питань, пов'язаних з охороною довкілля, неможливе без тісної співпраці геохіміків, ґрунтознавців, біологів і медиків, що передбачено діяльністю в рамках спільного міжнародного проекту.

Метою спільного міжнародного проекту «Екологічно чисті продукти харчування» є розвиток агропромислового комплексу України за рахунок іноземних інвестицій у сферу охорони навколишнього середовища.

Завдання: спільна розробка екологічно чистих продуктів харчування, їх виробництво та розповсюдження з метою залучення інвестицій в сферу охорони навколишнього середовища.

Проект «Екологічно чисті продукти харчування» складається з трьох стадій та розрахований на довгострокову перспективу. Перша фаза спільного проекту передбачає: створення постійної комісії по координації діяльності проекту (українська сторона); обговорення бізнес-плану; інформування сторін спільного проекту про необхідність та актуальність його створення; підписання угод про співпрацю, у разі отримання схвального підтвердження пропозиції участі у спільному проекту від країн-учасниць; проведення координаційних зустрічей.

Перша фаза, безпосередньо передуюча основному обсягу інвестицій, у багатьох випадках не може бути визначена досить точно. На цьому етапі проект розробляється, готується його техніко-економічне обґрунтування, проводяться маркетингові дослідження, здійснюється вибір постачальників сировини та устаткування, ведуться переговори з потенційними інвесторами і учасниками проекту. Також тут може здійснюватися юридичне оформлення проекту (реєстрація підприємства, оформлення контрактів і тому подібне) і проводиться емісія акцій та інших цінних паперів. Як правило, в кінці передінвестиційної фази має бути в наявності розгорнутий бізнес-план інвестиційного проекту.

На першій стадії (початковій) доцільним є визначення учасників проекту, їх загальних зобов'язань, при цьому кількість учасників може змінюватись впродовж реалізації проекту, що залежить від його етапів. Потенційними учасниками проекту на початковій стадії є представники української сторони:

Міністерства охорони навколишнього середовища України, у функції якого входить забезпечення реалізації державної політики у сферах охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів, поводження з відходами, небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами, екологічної та в межах своєї компетенції радіаційної безпеки, заповідної справи.

Інститут екології і токсикології імені Л.І. Медведя, яким передбачено проведення експертних робіт та лабораторних випробувань для цілей Державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України – розробка нових діагностичних методик, використання новітніх розробок в напрямку ефективних біорегуляторів.

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного – проведення флористичних, фітоценотичних, соціологічних й екологічних досліджень, розробка теоретичних питань організації та динаміки фіто- та ценозіноманіття, його моніторингу й охорони; дослідження структурно-функціональної організації рослин на організменному, клітинному і молекулярному рівнях в нормі та при змінах умов навколишнього середовища – природного та антропогенного.

Інститут геохімії навколишнього середовища НАН та МНС України – проведення оцінки екологічних ризиків від наслідків Чорнобильської катастрофи та пропозиції щодо мінімізації екологічних наслідків катастрофи для об'єкту даного проекту; оцінка потенційної радіологічної небезпеки радіоактивних відходів (РАВ); визначення потенційно придатних районів і геологічних утворень для захоронення короткоіснуючих РАВ у приповерхневих сховищах та довгоіснуючих РАВ у глибинних геологічних сховищах; використання розробленого та захищеного патентом України автоматизованого комплексу спектрометрії внутрішнього випромінювання людини «Скринер»; використання розробленої та захищеної патентом України портативну робочу станцію «ПРС-Вектор», призначену для комплексного радіаційного моніторингу навколишнього середовища.

Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є.Кавецького – проведення дослідів на довготривалій період щодо ефективного впливу використання продукції, виробленої в межах проекту. Розробка методів ранньої діагностики та нової стратегії терапії злоякісного процесу на основі вивчення молекулярних та клітинних особливостей онкогенезу; вивчення механізмів протипухлинної резистентності та створення засобів реабілітації захисних систем організму.

Інститут європейських досліджень НАН України – сприяння розвитку проекту в межах направлення діяльності Інституту, а саме дослідження процесів європейської інтеграції та їх різнопланових впливів на Україну; дослідження проблем нац.-держ. буд-ва й сусп.-політ. та культ. взаємин України з країнами Східної та Центрально-Східної Європи.

Інститут клітинної біології та генетичної інженерії НАН України – з'ясування молекулярно-біологічних та молекулярно-генетичних механізмів життєдіяльності рослинних клітин, створення нових біотехнологій на основі клітинної і генетичної інженерії; вивчення впливу хронічного опромінення на формування нестабільності геному рослин; створення оптимальної системи засобів і методів використання рослинних груп з метою дезактивації радіонуклідзабруднюючих територій; всебічне вивчення цитоскелету рослинних клітин та з'ясування ролі цитоскелетних структур у відповіді рослин на вплив біотичних та абіотичних факторів; вивчення проблем

біобезпеки використання генетично модифікованих рослин; дослідження структурно-функціональної організації клітинної стінки вищих базидіальних грибів.

Центр «АОУМ», Асоціація «БЮЛан», ООО «Круп'яний дім» (ТМ «Жменька» – декілька найменувань круп).

Учасники литовської сторони: Акціонерне товариство спеціального призначення «Литовська залізниця», в функції якого входить транспортне забезпечення на основі Угоди між Урядом України і Урядом Литовської Республіки про співробітництво в галузі залізничного транспорту (04.04.96) та Угоду про інформаційний супровід перевезень повагонних відправок в міжнародному і міждержавному залізничному сполученні між Німеччиною, Польщею, Російською Федерацією, Литвою, Білорусією і Україною (23.06.98)

Учасники польської сторони: Міністерства охорони навколишнього середовища Польщі – забезпечення реалізації державної політики у сферах охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів (земля, надра, поверхневі та підземні води, атмосферне повітря, ліси, тваринний і рослинний світ та природні ресурси територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України), поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами), небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами, екологічної та в межах своєї компетенції радіаційної безпеки, заповідної справи здійснення державного контролю за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення та охорону природних ресурсів, екологічну та в межах своєї компетенції радіаційну безпеку, з питань поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами).

Учасники німецької сторони: Міністерство навколишнього середовища, охорони природи та безпеки реакторів – проведення переговорів щодо реалізації проекту та забезпечення реалізації державної політики у сферах охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів

Міжнародна консалтингова компанія «H-aRt» – формування і впровадження фінансового планування; системи контролю витрат до факту фізичних витрат; система управління фінансовими потоками; формування і впровадження організуючої схеми компанії – схеми основного потоку виробництва компанії; впровадження системи управління на основі статистики; системи збору та аналізу даних, що відображають результати виробництва продуктів підрозділів і співробітників компанії, а так само системи оцінки ефективності діяльності кожного співробітника; кожного підрозділу; впровадження системи комунікації компанії; ефективної системи передачі інформації для координації дій співробітників і підрозділів, що усуває більшість проблем, пов'язаних з людським фактором в управлінні.

Провідні дії учасників проекту полягають в наступному:

- проведення діагностики земельних угідь, призначених для вирощування продукції на територіях України, Польщі, Німеччини, Литви (визначення земель та інших природних ресурсів придатних для вирощування екологічно чистих продуктів харчування в Україні та їх подальший експорт у зазначені країни на пільгових умовах) а також встановлення рівня зарубіжних інвестицій у сферу охорони навколишнього середовища);
- проведення постійних наукових конференцій, круглих столів та ін.. з метою обговорення недоліків та переваг виробництва, збуту певного виду продукції;
- забезпечення збуту виробленої продукції у межах країн-учасниць;
- залучення іноземних інвестицій на вирощування екологічно чистої продукції та охорону навколишнього середовища України, в першу чергу.

Реалізація проекту може бути тільки в разі ефективного закінчення початкової стадії, коли сторони, в результаті проведеної діагностики природних ресурсів, погодилися на їх експлуатацію.

До загальних зобов'язань сторін слід віднести: з української сторони: надання робочої сили для здійснення проекту; обробка земельних угідь та вирощування продукції; з польської та німецької сторін: інвестування в початкові наукові проекти та процес виробництва продукції.

Висновки. Одним з основних джерел економічного зростання країн в умовах глобалізації світових господарських процесів є якісне зростання, що базується на інноваційній діяльності та безпосередньо відображається у структурі зовнішньої торгівлі. Незважаючи на проголошену модель інвестиційно-інноваційного розвитку, вітчизняний експорт продовжує носити сировинний характер, притаманний індустріально-аграрним типам економіки, що не дозволяє країні адекватно реагувати на зовнішньоекономічні шоки в умовах світової конкурентної боротьби.

Світова фінансова криза 2008-2009 рр. та її дестабілізаційний вплив на економіку України в цілому та різке скорочення виробництва у експортних галузях зокрема, вказують на обмеженість сировинної і низькотехнологічної орієнтації українського виробництва та експорту і необхідність переорієнтації на внутрішній ринок, стимулювання імпортозаміщення готової продукції, розвитку технологічного виробництва та його подальшого експорту.

Процес адаптування механізмів впровадження експортно-імпоротної концепції розвитку спеціалізації національної економіки до економічних умов України повинен враховувати наслідки членства України в СОТ, починаючи з 2008 року і по теперішній час та визначення інструментів, які слід застосувати згідно економічної ситуації, що склалася.

Механізм забезпечення ефективного експортоорієнтованого розвитку України повинен формуватись із урахуванням національної специфіки та потенційних можливостей економіки, досягнень світового досвіду та ключових тенденцій світогосподарських процесів. Він має включати вдосконалення інституційної інфраструк-

тури сприяння експорту, оптимізацію іноземного інвестування на основі покращення інвестиційної привабливості, підвищення інноваційної спроможності економіки і технологічного рівня виробництва, забезпечуючи перерозподіл ресурсів із застарілих, безперспективних виробництв у високотехнологічні та наукомісткі галузі, які повинні стати носіями економічного зростання України в масштабах світового ринку.

Список використаних джерел

1. Грушинська Н.М. Міжнародна спеціалізація економіки України в умовах технологічних трансформацій. Монографія. – К.: Стилос, 2011. – 346 с. ISBN 978-966-2399-05-9.
2. Грушинська Н.М. Синергетичний ефект впровадження експортно-інноваційної моделі спеціалізації національної економіки // Стратегія розвитку України. – 2011, № 3. – С. 75–80.
3. Грушинська Н.М. Впровадження селективної моделі розвитку національної економіки через спільні міжнародні проекти // Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки і практики», 21-22 жовтня 2011 р. – м. Львів. Львівська економічна фундація
4. Хлобистов Є.В., Жарова Л.В. Системне управління сценаріями сталого розвитку // Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях: кол. моног./ За наук. редакцією д.е.н., проф. Хлобистова Є.В. – Сімферополь: Фенікс, 2010. – С. 46–68.
5. Ходаківський Є.І., Данилко В.К., Цал – Цапко Ю.С. Методологія наукових досліджень в парадигмі синергетики: Монографія. – Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2009. – С. 340.
6. Спільний міжнародний проект «Екологічно чисті продукти харчування» подано на отримання свідоцтва до Департаменту інтелектуальної власності. Заявка № 41353 від 27.09.2011 р.

УДК 130.2.15

ДОМБРОВСЬКИЙ О.Г.,
Інститут глобальних трансформацій,
директор, к.е.н.

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У ВЗАЄМОДІЯХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СТРАТЕГІЧНОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

Анотація. У статті репрезентовано теоретико-методологічне обґрунтування глобалізації як закономірного процесу, що кардинальним чином змінює структуру життя постіндустріального суспільства.

Ключові слова: глобалізація, структура, парадигма, економіка, самоорганізація, фінансова єдність, інформаційні технології.

Аннотация. В статье представлено теоретико-методологическое обоснование глобализации как закономерного процесса, который кардинальным образом изменяет структуру жизни постиндустриального общества.

Ключевые слова: глобализация, структура, парадигма, экономика, самоорганизация, финансовое единство, информационные технологии.

Annotation. This article presents a theoretical and methodological basis of globalization as a natural process, that radically changes the structure of post-industrial society's life.

Keywords: globalization, the structure, the paradigm, economy, self-organization, financial unity and information technologies.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації є закономірністю сучасного світу, який інтегрується у процесі всього історичного поступу. Якщо закон глобалізації є об'єктивним законом розвитку людства, то процес трансформації є однією із ключових тенденцій у цьому законі. Розуміння характеру та особливостей цього процесу в загальному контексті цивілізаційних перетворень необхідне для вироблення ефективної стратегії економічного співробітництва на міждержавному рівні, для вирішення нагальних завдань забезпечення національних інтересів кожної держави. Вхідження України у глобальну економічну систему має свої переваги й недоліки. Розуміння та усвідомлення закономірностей глобального економічного розвитку в сучасному світі дасть можливість звести недоліки до мінімуму й одночасно посилити переваги як всередині країни, так і в зовнішньоекономічному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням глобалізації та її трансформаційних особливостей у економіці приділяється значна увага, різні аспекти цієї проблеми розглядали у своїх працях В. Базилевич, О. Білорус, А. Гальчинський, А. Кузьменко, О. Чувардинський, В. Будкін, Дж. Бхагват, В. Вад, А. В. Іноземцев, Е. Кочетов, Д. Лук'яненко, Ю. Пахомов, О. Плотніков, В. Сіденко, Дж. Томпсон, Л. Туроу, Т. Фрідман, П. Хірт.

Невирішена частина загальної проблеми. У працях розроблені основні поняття, об'єкти, суб'єкти глобалізаційного процесу, оцінка інтенсивності розвитку взаємовідносин і взаємозалежності національних економік, що спричинило перехід до формування глобальних економічних структур. Глобалізація – це розширення,